

Příloha č. 2.4.7 Popis možností pro II. a III. pilíř MST

Vedle FST – tedy podporu, která půjde skrze OP ST, bude spravedlivý transformační proces v českých uhelných krajích podporován ze II. a III. pilíře Mechanismu spravedlivé územní transformace (MST). Podporu z těchto pilířů mohou využít i projekty uskutečněné v jiných regionech, za předpokladu řádného zdůvodnění, že z daného projektu má prospěch i uhelný region (příp. uhelné regiony). Nařízení a doprovodné investiční pokyny byly schváleny pro II. pilíř. Nařízení upravující III. pilíř bylo rovněž schváleno. Nicméně pro oba pilíře očekáváme upřesňování podmínek podpory ze strany EK ve spolupráci s prováděcími partnery.

Hlavními prováděcími partnery II. a III. pilíře MST jsou Evropská investiční banka (EIB) a Evropský investiční fond (EIF) ze skupiny EIB. Tyto instituce budou spravovat 75 % celkové alokace finančních prostředků určených pro II. pilíř. O zbylých 25 % se budou ucházet další mezinárodní nebo národní finanční instituce se zkušenostmi v poskytování úvěrů, záruk či obdobných finančních produktů.

V České republice má vedle EIB a EIF zájem stát se prováděcím partnerem II. pilíře i Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB), která již v tomto směru podniká kroky.

V případě III. pilíře MST, kde je stupeň připravenosti nástroje a souvisejících produktů nižší, než je tomu u II. pilíře, bude hlavním realizátorem podpory EIB. Evropská komise pak ve spolupráci s EIB bude obhospodařovat dotační složku tohoto pilíře (podrobněji viz dále). Vedle těchto hlavních implementačních partnerů se počítá se zapojením dalších finančních zprostředkovatelů. Může jít např. o soukromé banky, které by pak mohly poskytovat objemově menší a zvýhodněné úvěry svým klientům.

II. pilíř

Je součástí programu InvestEU, tedy hlavního evropského investičního programu pro období 2021-2027. V obecné rovině budou z tohoto pilíře podporované tyto oblasti: **udržitelná infrastruktura; sociální infrastruktura; výzkum, inovace a digitalizace; malé a střední podniky**. Tabulka č. 1 shrnuje předběžnou představu o zvažovaných produktech ze strany hlavních poskytovatelů. Je třeba podotknout, že pokud jde o prezentované oblasti podpory a navrhované produkty, představený seznam není konečný a počítá se s jeho dalším zpřesňováním, a to s ohledem na připomínky a potřeby dotčených krajů a potencionálních subjektů, které by tuto podporu využívaly. Může tedy ještě dojít k rozšíření i redukci seznamu.

Uvažované finanční produkty a oblasti podpory EIB a EIF jsou popsány v tabulce 1. Podpora bude přímá a nepřímá a z hlediska její konkrétní formy půjde o různé druhy půjček, záruk, kapitálových vstupů nebo jiné formy financování projektů. EIF by měl v souladu s podporovanými oblastmi a subjekty zajišťovat nepřímou podporu, a to prostřednictvím finančních záruk finančním zprostředkovatelům, případně pomocí investic do kapitálu. EIB by pak měla primárně pokrýt přímou podporu, a tedy zbývající formy pomoci popsány v tabulce. Ačkoliv je II. pilíř zaměřen spíše na soukromý sektor a ekonomicky životaschopné investice v čase generující zisk, podpořeny mohou být i projekty veřejného sektoru, např. z oblasti rozvoje sociální infrastruktury a dovedností. Životaschopnost projektů lze docílit také kombinací s jinými formami podpory z fondů EU, např. dotační podporou části projektu.

ČMZRB v roli prováděcího partnera (v úvahu připadá i její role jako zprostředkovatele pro

produkty EIB/EIF) plánuje primárně podpořit oblast sociální infrastruktury. Zvažovány jsou i produkty z oblasti podpory udržitelné infrastruktury. Konkrétní nabídka produktů však bude záviset na výsledku konzultací s tržními účastníky a jejich zájmu. Vedle financování infrastrukturních projektů je druhou možností podpory, kterou ČMZRB zvažuje, provozní nebo investiční financování malých a středních firem (do 249 zaměstnanců). V případě specifických aktivit podporujících digitalizaci, inovace a udržitelnost se pak počítá s podporou malých firem se střední kapitalizací (do 500 zaměstnanců).

Charakterem podpory by banka chtěla navázat na stávající programy ZÁRUKA 2015-2023 a SMART ZÁRUKA. Podpora bude poskytována ve spolupráci s EIF, a proto konkrétní podoba produktu bude záviset na doposud neznámých podmínkách EIF. Všechny uvažované produkty budou navrženy jako celoplošné pro celé území České republiky, nicméně je možné (v závislosti na přesných podmínkách využití záruky EU, které budou součástí jednání o záruční dohodě s Evropskou komisí, resp. jednání o dohodě s EIF), že projekty realizované v regionech spravedlivé transformace by měly zvýhodněné podmínky.

III. pilíř

Je specifickým úvěrovým nástrojem s dotační složkou, který je k dispozici veřejnoprávním subjektům a subjektům soukromého práva pověřeným veřejnou službou. Správa III. pilíře je svěřena EIB, přičemž Evropská komise bude mít na starost dotační složku každé schválené půjčky, která by v případě uhelných regionů měla dosahovat výše až 25 %. Podpora by měla být poskytována ve dvou základních formách: 1) ve formě investiční dlouhodobé půjčky na jeden velký projekt, případně prostřednictvím investičního programu skládajícího se z několika dříve upřesněných projektů, anebo 2) ve formě rámcové půjčky.

Časově omezená rámcová půjčka by měla být flexibilnějším nástrojem umožňujícím financování menších a středních projektů z vymezených oblastí. Konkrétní projekty však v době podpisu smlouvy o půjčce nemusejí být známy. Zvažuje se i možnost, že by rámcová půjčka poskytnutá administrativně lépe zajištěným partnerům, např. krajům, mohla být za určitých podmínek dále půjčena kapacitně hůře zajištěným – „menším“ zástupcům veřejného sektoru. Schvalovací proces pro půjčky, jejichž velikost je menší než 25 mil. EUR, by měl být také podstatně zjednodušený.

Oblasti podpory ze III. pilíře nejsou stanoveny taxativně jako u II. pilíře, nicméně jako u II. pilíře se nesmí podporovat odvětví a činnosti výslovně zakázané v nařízení k FST, nebo oblasti, které nejsou v souladu s úvěrovou politikou a standardními kritérii výběru skupiny EIB. Dotační složka je pak udělována pouze schválným úvěrům (ze strany EIB), které navíc musejí prokázat, že daný projekt negeneruje příjem, který by umožnil rozumnou návratnost investice (detailní podmínky viz příslušné prováděcí dokumenty ke III. pilíři). Financování z III. pilíře nelze kombinovat s dotačními zdroji s výjimkou vybraných oblastí poradenských služeb.

S přihlédnutím na výše popsané plány prováděcích partnerů, které byly konzultovány s českými uhelnými kraji a odrážejí proto jejich potřeby popsané v příslušných strategických dokumentech, lze shrnout, že v rámci českého Plánu spravedlivé územní transformace mohou být z II. a III. pilíře podporovány tyto oblasti:

Tabulka 1: Přehled uvažovaných produktů

Oblast podpory	Uvažovaný produkt	Forma podpory	Implementační partner
Udržitelná infrastruktura			
	Půjčky podnikům, mj. v rámci projektových financí, nebo PPP projektů	přímá	EIB, ČMZRB
	Různé půjčky, financování, příp. podpora/účast na tzv. rizikovém kapitálu v inovativních projektech spojených s udržitelnou ekonomikou, tedy oblastech jako jsou např.:	přímá	EIB, ČMZRB
	Inovativní a ukázkové projekty z oblasti energetiky	přímá	EIB
	Podpora energetických projektů založených na OZE	přímá	ČMZRB
	Zvýšení energetické účinnosti/snížení energetické náročnosti	přímá	ČMZRB
	Inovativní udržitelná mobilita	přímá	EIB
	Oběhové hospodářství, příp. související odpadové hospodářství	přímá	EIB, ČMZRB
	Efektivní a "udržitelné" nakládání s přírodními zdroji	přímá	ČMZRB
	Udržitelný turismus a kulturní dědictví	přímá	ČMZRB
	Projekty v oblasti dekarbonizace	přímá	ČMZRB
	Regenerace a nové využití brownfieldů	přímá	ČMZRB
	Záruky finančním zprostředkovatelům zejm. v oblasti energetické účinnosti	nepřímá	EIB
	Záruky finančním zprostředkovatelům	nepřímá	EIF
	Investice do kapitálu skrze fondy	nepřímá	EIF
Výzkum, inovace a digitalizace			
	Půjčky podnikům, mj. v rámci projektových financí, nebo PPP projektů	přímá	EIB
	Různé půjčky a podpora/účast na tzv. rizikovém kapitálu v inovativních projektech spojených s VV nebo digitalizací, tedy podpora oblastí jako jsou např.:	přímá	EIB
	informační a komunikační technologie, digitalizace, umělá inteligence	přímá	EIB
	Zdraví a zdravotnictví	přímá	EIB
	Záruky finančním zprostředkovatelům	nepřímá	EIF
Malé a střední podniky	Investice do kapitálu skrze fondy	nepřímá	EIF
	Záruky finančním zprostředkovatelům	nepřímá	EIF, ČMZRB
Sociální investice a dovednosti			
	Půjčky veřejnému sektoru i podnikům, mj. v rámci projektových financí, nebo PPP projektů	přímá	EIB

	Záruky finančním zprostředkovatelům	nepřímá	EIF
	Investice do kapitálu skrze fondy	nepřímá	EIF
	Investice do sociální infrastruktury - ČMZRB:		
	Sociální péče a zdravotní péče,		ČMZRB
	Vzdělávání		ČMZRB
	Dostupné sociální bydlení		ČMZRB

Zdroj: vlastní zpracování